

BINNENLAND

DE NEDERLANDSE ORGANISATIE VOOR ZUIVER WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK IN 1952

Van deze bij de wet van 5 Januari 1950 in het leven geroepen instelling, o.a. tot taak hebbende „het zuiver wetenschappelijk onderzoek aan universiteiten en hogescholen alsmede daarbuiten en de coördinatie daarvan voor zover nodig te bevorderen met alle daartoe dienstige middelen, in het bijzonder door het beschikbaar stellen van gelden”, ontvingen wij het 106 blz. tellende verslag. Hierin wordt een onderhoudend overzicht gegeven van wat onder de auspiciën van Z.W.O. alzo is verricht en hoe de twee miljoen gulden, die zij voor het stimuleren van allerlei wetenschappelijke onderzoekingen heeft uitgegeven, zijn besteed en vruchtbaar gemaakt.

Naast de subsidies, gericht op de uitvoering van bepaalde wetenschappelijke programma's, dienen stipendia de vorming van – zoals het genoemd wordt – „wetenschappelijke nakomelingschap”, door beloftevolle academici in de gelegenheid te stellen zich gedurende een academisch jaar te wijden aan zelfgekozen wetenschappelijk werk.

Het gesubsidieerde onderzoek betreft zowel het gebied der geestes-wetenschappen als dat der natuurwetenschappen, waarvan de biologie en de geneeskunde zelfstandige afdelingen vormen. Naar de natuurwetenschappen ging 45% van het beschikbare bedrag, hetgeen niet zo verwonderlijk is als men rekening houdt met de grote activiteit en de bijzondere kostbaarheid van het speurwerk met betrekking tot het fundamenteel onderzoek der materie (F.O.M.).

Een belangrijke post op de lijst van uitgaven werd voorts gevormd door het ontwerp en de bouw van een omvangrijke automatische relais rekenmachine, de A.R.R.A., die in het Mathematisch Centrum te Amsterdam in gebruik werd gesteld, alwaar velerlei wetenschappelijk materiaal voor diverse toepassingen wordt verwerkt of wel gecontroleerd.

Uit de veelheid van onderwerpen worden hier verder vermeld de expeditie naar Khartoem 1951 voor de waarneming van de totale zonsverduistering, de bouw van een radiotelescoop tot onderzoek van de kortegolfstralen, waardoor de kennis van de structuur van het melkwegstelsel volgens het verslag enorm is uitgebreid en bij welk onderzoek Nederland aan de spits gaat. Voorts de geologische Andesexpeditie, waarbij – toeristisch spectaculair – een 6400 m hoge top uit de Cordillera Blanca werd bestegen.

Aan de talrijke met name genoemde onderzoekingen op het gebied der geneeskunde, biologie, philologie, historie, kunst en rechtswetenschap, waarvoor Z.W.O. in het verslagjaar financiële steun heeft verleend, moge hier stilzwijgend worden voorbij gegaan. Lezing van het verslag, ook zonder dat men uiteraard over de mérites van de gestelde doelen en het daarmee verbonden speurwerk of onderzoek enig oordeel kan hebben, geeft niettemin een duidelijke voorstelling van het veelzijdige terrein dat door de steun dezer organisatie wordt bestreken. Vermeld zij nog dat zij tevens de beschikking heeft over een uitgebreide apparatuur, die vrijwel constant in gebruik is (expedities).

Bij vele onderzoekingen werd een levendig internationaal contact onderhouden.

Ten aanzien van het beheer moge nog worden vermeld, dat dit in handen bestaat van een Raad van 20 leden, waarvan 8 het dagelijkse bestuur vormen. Dit college wordt verder bijgestaan door een vaste adviescommissie voor elk der

4 afdelingen. Van die voor de medische wetenschappen maakt voor de tandheekkunde Prof. M. Hut deel uit.

Gelijk reeds werd gezegd, vormt het verslag belangwekkende lectuur, waarvan kennisneming kan worden aanbevolen.

DE GEZONDHEIDSORGANISATIE T.N.O. 1952

In het verslag van de werkzaamheden van bovengenoemde organisatie wordt vooropgesteld dat de toepassing van de medische wetenschap meer en meer verbonden raakt aan maatschappelijke oplossingen; het feit bestaat dat veelal zelfs de meest voor de hand liggende gegevens op het gebied van bevolkings-gezondheidsonderzoek nog niet beschikbaar zijn. Ten aanzien van het gezond houden van de mens ontbreken vooraansnog voldoende basisgegevens met betrekking tot de preventieve en sociale geneeskunde.

Dit heeft tot gevolg dat de nadruk wordt gelegd op sociaal-geneeskundig onderzoek; bij de door T.N.O. gesubsidieerde onderzoeken moeten derhalve vraagstukken worden opgelost waarbij gebruik dient te worden gemaakt van de sociologische methodiek. Het begrip „toegepast natuurwetenschappelijk onderzoek” heeft voor de onderhavige sub-organisatie derhalve een vrij wijde strekking.

Tot de onderzoeken die in het kader van het vorenstaande in 1952 werden voortgezet – 10 in getal – behoort o.a. het onderzoek inzake fluoridering van drinkwater in verband met tandcaries zomede een experimenteel onderzoek naar het verband tussen voeding en tandbederf.

Daarnevens werd een viertal nieuwe onderzoeken geëntameerd terwijl nog een vijfde in voorbereiding is.

Omtrent het onderzoek inzake fluoridering van drinkwater wordt het experiment in de gemeenten Tiel en Culemborg gememoreerd, waarvan het uiteindelijke resultaat in 1967 beschikbaar zal zijn, aangezien pas dan de gehele groep onderzochte kinderen (vanaf hun geboorte) een gebit zal hebben dat onder invloed van de fluoridering verkalkt zal zijn. Ook zal speciale aandacht worden besteed aan eventueel schadelijke effecten.

Het onderzoek door het Nederlands Instituut voor Volksvoeding ten deze zal in 1953 in hoofdzaak gericht zijn op voortzetting van de fluorbepalingen omdat dit in verband met het fluorideringsproject van de meeste betekenis wordt geacht.

Aan het desbetreffende verslag van de werkzaamheden ten aanzien van het verband tussen caries en voeding zij ontleend, dat de proeven met ratten betrekking hadden op maisvoedsel, suikerrijke voeding en het rantsoenvoedsel 1948–1949.

De cariesverminderende werking van fluor kon in totaal 6 maal vastgesteld worden bij maïs, tweemaal met suikerrijk voedsel waaraan tevens gist was toegevoegd. Voedsel samengesteld volgens het gemiddelde gebruik in Nederland, geeft bij ratten eveneens caries, toediening van fluor cariesvermindering; wordt de fluortoediening bij de jongen voortgezet, dan is hiervan geen sprake meer. Dit belangrijke feit, aldus het verslag, dient nog nader te worden onderzocht.

Ten aanzien van de fluorbepaling werd een nieuwe routinemethode uitgewerkt, de daarbij ondervonden moeilijkheden werden overwonnen.

Voor de veelheid van onderwerpen, waaromtrent onderzoeken gaande zijn, moge naar het gedocumenteerde verslag worden verwezen.

B.

DE VANGARMEN VAN DE „EVIPAN“-POLIEP

Het te onzent welbekende instituut, zich noemende „Vereniging der bevordering toepassing Evipan narcose bij tandtrekking en immediaat prothese" of kortelings „Evipanvereniging", heeft haar arbeidsterrein ook verlegd naar België, waar zij onder de welluidende naam Vereniging tot bevordering der Volksgezondheid V.Z.W.D. te Antwerpen, Keizerstraat 60 onze zuiderburen in evipanslaap rigourens de mond saneert en van een Super Nylon of Nylon Luxe gebit voorziet, alles in één dag, vervoer inbegrepen. De propaganda van deze menslievende instelling geschiedt huis aan huis met folders en persoonlijke acquisitie en bovendien door middel van groot opgemaakte advertenties in de pers. De laatste mogelijkheid behoort in ons land tot het verleden.

Deze vorm van uitoefening der tandheelkunde geschiedt niet onbevoegd; immers, artsen en tandartsen zouden de behandeling uitvoeren! Het is echter diep treurig, dat het blijkbaar niet mogelijk is, deze lieden langs wettelijke weg te verhinderen slecht verantwoorde medische en tandheekkundige ingrepen toe te passen, met als enige indicatie de, te voren door misleidende propaganda beïnvloede wens van de patiënt en als enig werkelijk doel de commerciële exploitatie van de wijd verbreide caries dentium.

HOGER ONDERWIJS

*naam
1953 d.j. 1
fls 772*

Met ingang van 21 September 1953 is aan P. Nieuwenhuyse op zijn verzoek eervol ontslag verleend als hoogleraar aan de rijksuniversiteit te Utrecht. Professor P. Nieuwenhuyse heeft gedurende vele jaren medegewerkt aan de opleiding van de Nederlandse tandartsen wat betreft het leervak Pathologie.

Met ingang van 1 October 1953 is in vaste dienst benoemd tot wetenschappelijk hoofdamtenaar bij de prothetische tandheelkunde aan de rijksuniversiteit te Utrecht A. J. van Amerongen, thans tijdelijk als zodanig werkzaam. Diens speciale onderwijstaak omvat de toepassing van Kroon- en Brugwerk.

WET OP DE BEDRIJFSGENEESKUNDE

Nog dit jaar zal de minister van sociale zaken en volksgezondheid een ontwerp van wet aanhangig maken, regelende de bedrijfsgeneeskunde in Nederland.

Dit is een gevolg van een rapport, dat de commissie, die bij beschikking d.d. 29 April 1949 werd ingesteld, heeft uitgebracht en waarin de noodzakelijkheid van een dergelijke wet wordt aangetoond.

ONDERZOEK NAAR DE FINANCIERING VAN DE VOLKSGEZONDHEID

De minister van sociale zaken en volksgezondheid heeft ingesteld een commissie tot het verrichten van een statistisch onderzoek naar de herkomst en de bestemming van de nationale middelen, welke ten bate van de volksgezondheid besteed worden. Voorzitter is Dr. P. Muntendam, staatssecretaris van volksgezondheid.

PROTEST VAN DE ARTSEN TEGEN VERHOOGING VAN DE LOONGRENS

In „Medisch Contact” van 20 Augustus jl. is een door meer dan 4500 leden van de Kon. Mij t.b.d. Geneeskunst ondertekend adres aan het Hoofdbestuur afgedrukt, hetwelk dit college aan de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid tijdens met deze gevoerde besprekingen heeft overhandigd.

In dit stuk wordt gesproken van groeiende onrust over de wijze waarop de overheid haar sociale maatregelen ten uitvoer legt zonder met de mening der artsen voldoende rekening te houden. Verder wordt als grief genoemd het koppelen van het ziekenfondsenbesluit aan de zieketewet, een en ander — volgens het adres — een symptoom van een algemeen staatkundig streven om de overheidsbemoeiingen op sociaal gebied uit te breiden; steeds werden maatregelen overijld getroffen waarbij de positie van de artsstand ten nauwste betrokken is, wier leden ook overigens onevenredig zwaar worden belast.

De artsen, zo gaat het adres voort, hebben het vertrouwen, dat met hun inzichten en belangen rekening wordt gehouden, verloren. Zij vrezden nieuwe verhoging van de loongrens en andere maatregelen zonder dat vooraf het huidige ziekenfondsenbesluit en de honorering grondig zijn verbeterd. Ook de onlangs uitgevaardigde Prijzenbeschikking inzake de honorering der specialisten vormt reden tot grote bezorgdheid. De artsen rekenen het hun plicht met alle middelen op te komen voor een juiste behartiging der volksgezondheid en hun recht om hun gerechtvaardigde eigen belangen te verdedigen.

Het adres dringt tenslotte aan op overleg met de Regering op korte termijn vanwege de grote bezorgdheid voor de algemene positie van de arts in onze samenleving en opdat ter elfder ure doeltreffende maatregelen kunnen worden getroffen teneinde dreigende conflicten te voorkomen.

RIJKSINSTITUUT VOOR DE VOLKSGEZONDHEID

Onlangs werd te Bilthoven het eerste onderdeel van een nieuw Rijksinstituut voor de Volksgezondheid in bedrijf gesteld. Het oude instituut te Utrecht, daterende uit 1910, was reeds lang niet meer voor haar, zich steeds meer uitbreidende, taak berekend.